

מבלפור עד בוויין - כריסטופר סייקס

מעטות הן בחינותיה של ההיסטוריה של הזמן החדש ושל ימינו-אנו, שעליהן נכתב רבות כל-כך, ובצורה בלתי-מושלמת, כמו על חולדות הציונות וקורותיה של ארץ-ישראל בימי המנדט הבריטי. עתה יוצא לאור בתרגום עברי ספרו של כריסטופר סייקס "מבלפור עד בוויין" — והוא שונה מיסודו מהספרות שקדמה לו. רוב רובם של הספרים שנכתבו על נושאים אלה, בידי מחייבי-הציונות ושולליה — הטיעון המדיני היה רב בהם מן ההרצאה ההיסטורית, והיתה גם מידה של צרות אופק. מעטים המחברים הערביים שהעזו לכלול בכתביהם קטע כלשהו המגלה הבנה כלפי כמיהת היהודים לציון; וספורים היו המחברים היהודים, שעסקו ודנו בנקודת-ההשקפה הערבית לגופה, ובמסגרתה הערבית. המחברים הבריטיים ברובם, התייצבו לצד הערבים, או ראו את הדברים מנקודת-המבט הבריטית הרשמית. כיום, ממרחק של כמעט עשרים שנה, לא כל מה שצויר בשעתו כשהורי-משחור או כלבן-מצחור אמנם כך היה. אך אפילו היום חד-צדדית מאוד — עד כדי להדאיג — ידיעתנו בתולדותינו-אנו בארצנו. המחבר, בנו של סר מארק סייקס (מבעלי "הסכם סייקס-פיקו" הנודע), שמילא תפקיד נכבד ביחסים שבין אנגליה והציונות, ירש מאביו הבנה עמוקה לצורך הדוחק של היהודי לשוב למורתו; אהדתו לעניין הציוני עמוקה — אך גם בקורתית. עם זאת, לא אטם אוונו משמוע את טענות הערבים. הוא מבקר קשות הרבה מאוד במדיניות הבריטית, אך גם מתאמץ לגלות את מניעה ולתארם בצורה הוגנת בסיפור גלוי-לב ונטולי-משטמה.

מבטו של סייקס אינו חד צדדי. כך, לאחר תארו במלים נוגעות-ללב את בואם של עולים יהודיים לארץ-ישראל, מעיר הוא: "מתנות כאלה גרמו למתבוננים בהם שיווכחו, כפי שלא נוכחו מעודם, כי אין להשמיד את רוח האדם וכי השאיפה היהודית נמנית עם הביטויים הנעלים ביותר של נפש האדם שאין-לנצחה.

בשנים אלו (של ההעפלה) נתגלתה הציונות באורה היפה ביותר. מאידך-גיסא אינו חוסך מלים כדרכנות מדרכייה-הסברה של התנועה הציונית. מתיאוריו ומניחותיו של כ. סייקס ניתן ללמוד כיצד רואים אותנו באמת בעולם החיצון, כיצד מתייחסים לפעולות שלנו ידידים — שמנסים להבין אותנו, אך לא תמיד עולה הדבר בידם. אין עלינו לקבל את כל הסבריו של כריסטופר סייקס — אך נוכל ללמוד מהם. אך ודאי, כי יש בספר זה תרומה חשובה לעולמו הרוחני של הקורא הישראלי.

סודות יום הפלישה - ג'. פרו

היקפו ותוכנו של הספר "סודות יום-הפלישה", נרחבים ועשירים פי-כמה מכפי שמרמו, לכאורה, שמו. שני מישורים לו. האחד — ערכם הכולל ההיסטורי של שלבי-ההכרעה במלחמת-העולם השנייה, ומאורעות שעל רקעם ובמסגרתם נחיות עלילת הספר: הפלישה לנורמנדיה. המישור השני הוא דו-קרב — ממושך, מורכב ונפתל — בין שירותי הריגול והריגול-הנגדי, שנמשך כשנתיים — והוא מוצג כאן משני צדיו של המתרס. מתוך שטף-הארועים עולות תכונות-היסוד וקווי-האופי המובהקים, לא רק של מוסדות המודיעין ושירותי-המידע של הצדדים הנלחמים, אלא אף משוה על המשטרים הכוללים והממשלים של המדינות הלוחמות; על חוסנן מזה — ועל גילויי הרפיון (ואף הרקבון) שניבעו במשך הזמן במשטרים הטוטאליטאריים וגרמניה בראשם — מזה, המחבר — ג'יל פרו ("עורך-דין, צנחן ועיתונאי") עשה מלאכה מקפת ונקיה למדי, במאמץ ממושך, לפי תיעוד ועל יסוד של ראיונות אישיים. הקריאה בספר — מרתקת: ההרהור שלאחריה — מאלף גם לגבי הקורה בארץ — על אף ההבדל שב"קני-המידה" בין התמודדות מודיעין ענקית זו, להיקף הכמותי של מציאותנו.

